

چکیده

یکی از بحث‌های مهم دادرسی مدنی که هم جنبه شکلی و هم جنبه ماهوی دارد بررسی حقوق خواهان در روند دادرسی می‌باشد. این پژوهش در نظر دارد به بررسی این مهم در این پایان‌نامه بپردازد و حقوق خواهان را در دادرسی مدنی مورد تجزیه و تحلیل به روش توصیفی-تحلیلی قرار دهد. حقوق خواهان در دادرسی می‌تواند به قبل از دادرسی، در جریان دادرسی و انصراف از دعوا در بعد دادرسی خلاصه نمود. قانون‌گذار در قانون آیین دادرسی مدنی در مواد مختلف به بررسی این حقوق پرداخته است. حق خواهان در قبل دادرسی را به طور خلاصه می‌توان به حق درخواست تأمین خواسته؛ تأمین دلیل، و دستور موقت و... اشاره نمود. در روند دادرسی نیز خواهان دارای حقوقی من جمله حق کاهش خواسته و افزایش خواسته، تغییر خواسته و حق انتقال دعوا و حق خواهان در جلب ثالث با توجه به شرایط مقرر در قانون اشاره نمود. در بخش بعد دادرسی نیز می‌توان به حق خواهان در انصراف از دعوا اشاره نمود که این مورد نیز دارای شرایطی می‌باشد که در این پژوهش به تفکیک در سه فصل مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. نکته‌ی قابل توجه آنکه مالکیت و حاکمیت خواهان نیز مشابه اصول دیگر با استثنائاتی مواجه است. قانونگذار موظف است در مواردی که احتمال می‌رود خواهان با اعمال اختیاراتش، نظم عمومی را به خطر انداخته یا حقوق طرف مقابل را نادیده انگارد، مقررات محدودکننده‌ای پیش‌بینی نماید. البته در صورتی که قضات در اجرای مقررات دچار تردید شوند، با استمداد از اصل حقوقی مذکور، می‌توانند از حالت شک خارج شوند.

کلید واژه: حق، حقوق خواهان، قبل دادرسی، جریان دادرسی، بعد دادرسی